

Ontmanteling dreigt voor te duur UWV

Door onze redacteurs KEES VERSTEEGH en MICHÈLE DE WAARD
DEN HAAG, 4 DEC. Het voortbestaan van het UWV is uiterst onzeker geworden. De uitkeringsinstantie moet zoveel bezuinigen, dat dit volgens betrokkenen alleen mogelijk is door een groot aantal taken af te stoten.

Het UWV (Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen) is nu op drie belangrijke fronten actief: als arbeidsbemiddelaar voor werklozen, als keuringsinstantie voor gehandicapten en als uitkeringsinstantie voor onder meer de WW. Van meet af aan is er kritiek geweest op de bundeling van deze activiteiten, die tot logge en dure besluitvorming zou leiden.

Naar aanleiding van forse budgetoverschrijdingen eerder dit jaar is het UWV doorgelicht door een externe commissie, in opdracht van de vorige minister van Sociale Zaken, Donner. In haar rapport, dat deze week is aangeboden aan het ministerie van Sociale Zaken maar nog niet is gepubliceerd, worden harde noten gekraakt over het UWV en Sociale Zaken, bevestigen betrokkenen op het ministerie. Zo zou de UWV-leiding bij onder andere het reïntegratiebeleid te weinig sturing hebben gegeven. Daardoor was er te weinig controle op de ambtenaren die werklozen aan het werk moesten helpen. Dat leidde tot forse kostenoverschrijdingen.

De commissie constateert dat de relatie van het UWV met het 'moeder-ministerie' is verstoord door slechte communicatie over en weer, iets dat ook het ministerie van Sociale Zaken zelf wordt aangerekend. Ook vraagt de commissie zich af of het UWV over voldoende competenties beschikt om haar taken goed uit te voeren.

Het UWV moet deze kabinetsperiode ruim één miljard euro bezuinigen. De kortingen gelden als een belangrijke testcase van de politieke wil van VVD, CDA en PVV om de bureaucratie met minder geld efficiënter te laten opereren.

Inmiddels wil een ruime Kamermeerderheid van onder meer VVD, CDA en PvdA arbeidsbemiddelingstaken van het UWV overhevelen naar de gemeenten. Het UWV zou zich moeten beperken tot gebieden waarop het aantoonbaar expertise heeft, zoals het betalen van uitkeringen en het keuren en aan het werk helpen van gehandicapte werknemers.

Miljarden van UWV zonder aantoonbaar resultaat: pagina 17

Onzekere toekomst voor UWV

Politiek wil hervormingen

Wie is schuldig aan de overschrijdingen in de sociale zekerheid? Een nog geheim gehouden rapport is kritisch over het UWV. Volgens de VVD moet dit orgaan worden aangepakt.

Door onze redacteurs
**KEES VERSTEEGH en
MICHÈLE DE WAARD**

DEN HAAG, 4 DEC. In het Groningse Vlagtwedde vielen het VVD-Tweede Kamerlid Malik Azmani de schellen van de ogen. Aanvankelijk gaf de gemeente 4 miljoen euro uit aan commerciële bedrijven die mensen met een uitkering aan werk zouden helpen. Het resultaat stemde de betrokken wethouder van Sociale Zaken droevig. In één jaar waren vier van de 250 bijstandsgerechtigden aan het werk.

Toen de gemeente de bemiddeling zelf ter hand nam ging het resultaat met sprongen omhoog. In de gemeente met 16.500 inwoners zitten nog maar 120 mensen in de bijstand. „En de kosten zijn fors lager”, zegt wethouder Hendrik Klap van de lokale partij Gemeentebelangen.

Voor de VVD staat vast dat de arbeidsbemiddeling bij de gemeente in de beste handen is. Niet bij het UWV Werkbedrijf (Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen), dat samen met bedrijven zoals hierboven probeert werklozen aan een baan te helpen.

Opheffen dat UWV, was afgelopen zomer dan ook de verkiezingskreet van de VVD – en trouwens ook van de PVV. De bureaucratische kolos stond immers met eerdere kostenoverschrijdingen sowieso in een kwade reuk. De forse overschrijding bij de reïntegratie van werklozen, die vlak voor de zomer bekend werd, was koren op de molen van VVD-Kamerlid Stef

‘Geef ons eens tijd voor verbeteringen’

Joop Linthorst, directeur UWV

Blok, nu fractieleider in de Tweede Kamer. Het zogeheten reïntegratiebudget voor dit jaar van 215 miljoen euro werd met 89 miljoen overschreden.

Toenmalig minister Piet Hein Donner (CDA) vond het te ver gaan en stelde het UWV min of meer onder curatele. Een externe commissie onder leiding van Anne Willem Kist (voorheen bestuurslid Autoriteit Financiële Markten) moest de problemen bij het UWV gaan onderzoeken. Gaat het om incidenten of is er sprake van structurele problemen?

Het rapport is deze week aan Donners opvolger Henk Kamp (VVD) overhandigd. En wat blijkt volgens betrouwbare bronnen op het departement die de inhoud van het nog niet gepubliceerde rapport kennen? De leiding van het UWV zelf heeft onvoldoende sturing gegeven bij de arbeidsbemiddeling en de kosten niet in de gaten gehouden. De observatie uit het rapport sluit aan bij een opmerking uit het verslag in juni van de UWV-accountantsdienst. De

werkcoaches, die werklozen aan een nieuwe baan proberen te helpen, „waren niet of onvoldoende op de hoogte” van het budget dat ze konden inzetten, aldus de dienst.

De problemen rond het UWV weerspiegelen de structurele spanningen die al dertig jaar zichtbaar zijn in de uitvoering van de sociale zekerheid. Vanaf het moment dat die in 1976 voltooid leek te zijn met de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet, stond het stelsel telkens weer ter discussie en is een onafzienbare reeks hervormingen doorgevoerd. Sociale partners, overheid en markt hadden wisselend het voortouw.

De spanningen uiteten zich nu in politieke onvrede over de kosten voor arbeidsbemiddeling die onaanvaardbaar hoog zouden zijn. Maar uit welke betrouwbare cijfers blijkt dat eigenlijk, vraagt Paul de Beer, bijzonder hoogleraar Arbeidsverhoudingen aan de Universiteit van Amsterdam. Eigenlijk nergens uit, zo beantwoordt De Beer zijn eigen vraag. Dat is voor de politiek frustrerend omdat de afgelopen jaren wel tientallen miljarden in de reïntegratie-inspanningen zijn gestoken.

Zo kwamen in het crisisjaar 2009 676.800 mensen aan de loketten van het UWV. 254.000 van hen vonden snel weer een baan. Maar was dat aan het UWV te danken of aan de inspanningen van mensen zelf, willen Kamerleden telkens weer van de minister weten. „Als er onvrede bestaat over het beleid, vluchten politiek en beleidsmakers steeds in nieuwe her-

vormingen”, zegt De Beer. Of, zoals CNV-voorman Jaap Smit het formuleert: „Pas op om steeds weer achter nieuwe Messiassen aan te lopen, die alles beter zullen maken. Dat is al te vaak gebeurd in de uitvoering van de sociale zekerheid.” „Er moet een goede publieke instelling zijn die kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt integreert”, beaamt FNV-bestuurder Leo Hartveld. „De politiek moet niet elk jaar iets nieuws bedenken.”

De huidige coalitie neigt er evenwel naar om bij de hervorming van de arbeidsmarkt voor kansarmen zoals Wajongers (jonge gehandicapten), WSW'ers en mensen in de bijstand niet meer door de UWV maar helemaal door gemeenten te laten uitvoeren. „Wij willen dat mensen werken naar vermogen in plaats van dat ze blijven hangen in een uitkering”, zei minister Kamp (VVD) vorige week nog. Hij doelde op de bijna 200.000 Wajongers, ruim 100.000 WSW'ers (mensen in de sociale werkplaatsen) en 300.000 meest langdurig werklozen in de bijstand. Met name de VVD wil dat gemeenten medeverantwoordelijk worden voor een serieuze begeleiding naar werk van Wajongers. Tenslotte hebben gemeenten er aan bijgedragen dat er zoveel probleemgevallen uit de bijstand royaal naar de Wajong werden afgeschoven.

Intussen snakt Joop Linthorst, bestuursvoorzitter van het UWV, naar rust. Hij geeft toe dat er fouten zijn gemaakt, ook in de communicatie met het ministerie. „Maar geef deze organisatie eens tijd om verbeteringen aan te brengen. Dan kunnen we een kwaliteitssprong maken.”